

Magyarország eldugott, gyönyörű tájait is felfedezte a BBC tudósítója

válasz.hu

[Ablonczy Bálint](#) /2016.01.04./

A karácsonyi könyvpiac egyik legizgalmasabb darabja volt Nick Thorpe, a BBC évtizedek óta Magyarországon élő tudósítójának útirajza. A neves újságíró angolul tavaly megjelent A Duna – utazás a Fekete-tengertől a Fekete-erdőig című könyve immár magyar fordításban is olvasható a Scolar kiadó jóvoltából. Sodró útirajz ez, amely Duna-delta vadmadár-paradicsomától elindulva a forrásként számon tartott Donaueschingenig mesél a folyóról és a mellette élő népekről.

Fotó: Sebestyén László

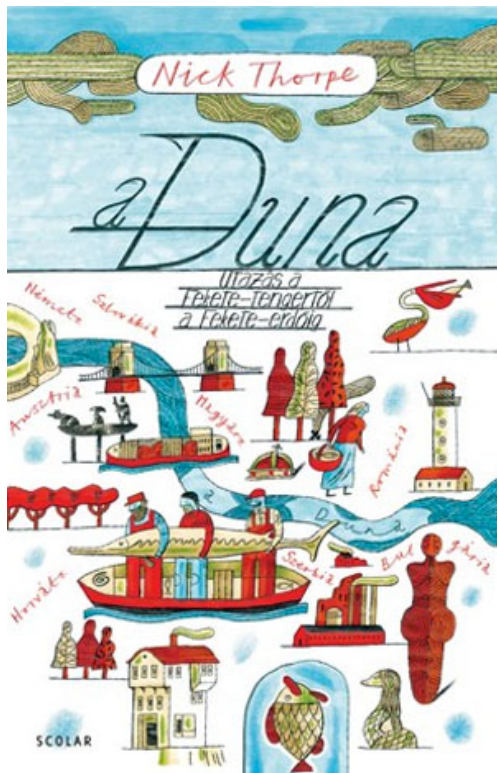
Mit jelent önnek a Duna? Történelmet, természeti környezetet, védendő örökséget?

Mindegyiket, szoros és érzelmes viszonyban vagyok a folyóval. Dél-Angliában, a tenger mellett nőttem fel, gyerekként elvarázsolt például Moby Dick története, s mindmáig víz közelében szeretek élni. Sorsszerű, hogy első magyarországi tudósításomat 1985-ben éppen a bős-nagymarosi vízierőmű felépítése ellen tiltakozó Duna Körről készítettem. Nagyon fontosnak találtam, hogy a gyönyörű Duna-kanyart elcsúfító monstrum ellen az emberek egy diktatúra idején is fel merték emelni a szavukat. Úgy érzem, hogy alábecsüljük a környezetvédelem szerepét a kommunizmus közép-európai bukásában, pedig ennek Magyarországon talán nagyobb mozgósító ereje volt, mint mondjuk a demokratikus ellenzéknek. De Bulgáriától az NDK-ig mindenütt fontos szerepük volt a környezetszennyezés és -károsítás miatt tiltakozó mozgalmaknak a rendszerváltásokban.

Könyvből úgy tűnik, Kelet-Közép-Európa a legendák, mítoszok, történetek földje, míg Nyugat-Európa a racionalitásé. Míg a folyó déli és középső szakaszáról szóló részekben hemzsegnek a tündérekről, fantasztikus állatokról, törökverő hősookról szóló történetek, addig az ausztriai, németországi szakasznál inkább a vízgazdálkodással, gazdasággal kapcsolatos sztorikat olvashatunk.

Valóban lehet ilyen benyomása az olvasónak, de hadd tegyem hozzá: Nyugaton is találkoztam „keletiesen” mesélős emberekkel, míg Keleten is bőven akadnak „nyugatiasan” racionális emberek. A könyvet egy felfedezés történeteként is lehet olvasni, hiszen az Európa legnagyobb madárrezervátumának számító romániai deltától a Duna és a Dráva összefolyásánál található, horvátországi Kopács gazdag élővilágú rétjein át a Szigetköz csodájáig számos természeti értéket alig ismerünk. A környezet mellett az emberi csodákra is igyekeztem figyelni: újságíróként sokat szenvedek arról, hogy a tömörség követelménye miatt csupán néhány mondatban kell elmondanom sokkal többet érdemlő történeteket. A könyv írásakor nagyon élveztem, hogy például Az arany ember című Jókai-regényben központi szerepet játszó, negyven éve a Vaskapu I. erőmű építése miatt a Duna alá került Senki szigete, azaz Adah Kaleh históriáját három oldalon át

mesélhettem. Persze a felső szakaszon már kevesebb az alig érintett természeti táj. Ausztriában a háborút követő újjáépítés során például nagyban támaszkodtak a Duna erőforrásaira, igyekeztek a vízenergiát felhasználni. De ma már ott is az eredeti állapotok visszaállítása a cél.

Útirajzot sokan írtak már a térségről. Miért veselkedett neki a feladatnak ön is?

Megpróbáltam ellépni a sematikus Vadkelet-képtől, ami sajnos gyakran visszaköszön a régióról szóló nyugati könyvekben. Bár németül és magyarul beszélek, románul, bolgárul, szerbül nem, ezért ezekben az országokban mindig tolmáccsal dolgoztam, hogy meghallgathassam az emberek történeteit, közel kerülhessek hozzájuk. Egyszóval, nem akartam előkelő kívülálló lenni. Egyszer láttam a világ lakott településeinek áramfelhasználása alapján készült fénytérképét, ahol Nyugat-Európa, Észak-Amerika szinte egybefüggő ragyogás volt, míg a Szahara vagy Kelet-Európa bizonyos részei szinte sötétségbe borultak – nos, engem ez utóbbi tájak izgatnak.

A nagy turistahajókkal ellentétben a folyásiránnyal szemben haladt: a romániai Duna-deltától indult el, és utazása a folyó forrásánál, a németországi Fekete-erdőben ért véget. Miért a nehezebbik utat választotta?

Nagy civilizációk, zsoldosok, hittérítők nyomát követtem: a migrációs válság idején hajlamosak vagyunk elfelejteni, hogy évezredek óta folyamatos az áramlás Keletről Nyugatra, s az egyik fő közlekedési útvonal éppen a Duna. Hogy mást ne mondjak, a kereszténység a Közel-Keletről, a magyarság pedig Ázsiából érkezett Európába. Biciklitérképet használtam és igyekeztem mindig a folyó közelében maradni, hogy a fizikai kapcsolat a vízzel soha ne vesszen el.

Könyvének végkicsengése optimista, pedig sokat írt a folyó mentén a huszadik században történt tragédiákról.

A Duna rengeteg háború, népiirtás tanúja volt, a kommunista Románia többek között magyar kényszermunkásainak szenvedése éppúgy a múlt része, mint az Újvidéknél magyar csendőrök által a második világháború idején a folyóba lőtt zsidók sorsa. Ugyanakkor igyekeztem arra összpontosítani, hogy mit tanulhatunk egymástól mi, nyugatiak és keletiek, Duna-mentiek és a Dunától távol élők. Kelet-Európa a rendszerváltások közelsége miatt még mindig túlpolitizált hely, ahol a demokrácia elsősorban a pártok küzdelmét jelenti. Nekem viszont az a demokráciafelfogás a rokonszenvesebb, amely a másik meghallgatására, a történetek elbeszélésére épül. Nem tudom, hogy ez egy optimista könyv-e, de azt igen, hogy tele van örömmel és reménységgel. Szép tapasztalata volt az útnak, hogy a Duna nemcsak energiát ad, de a víznek csillapító és csendesítő hatása is van – nemcsak az egyes emberekre, hanem a népekre nézve is.